

کۆڭۈلۈك سارالان گۆڭۈلۈك نەۋە ۶۳ ... كەرىم كا كە

يادەۋەرى

۶۳

گۈۈلى كۆڭۈلۈك سارالان چەند جوان پىلكە مەتلى ژنى مەلا رەۋەندەكەي دۆڭە
گاۋانى دەڭگۈلۈك ئايەۋە، ئەۋ مەلەيەي تاقە مەلەي رەۋەندا بوو، خۇزى
ئىستا ئەۋ گۈۈلى كۆڭۈلۈك سارالان لىرە دەبوو، لە ھەكەي خۇي، ھەكەي پىرى
سوارچاكان، لىرە دەبوو، گۈۈلى لە قسەكانى پىلكە مەتلى دەبوو، چۈن
خۇخاۋى شكاو و زىر شت دەڭگۈلۈك تەۋە، پىلكە مەتلى ھەر كەرەتلى ناۋى
گۈۈلى كۆڭۈلۈك سارالان دۆڭە شەپكە لە رانى خۇي دەدات و دەڭە:

حەيف! بى ئەۋ ژنە خانەدانە

ئاگام لىيە پىرى سوارچاكانىش لەگە ھەر حەيف و شەپكى پىلكە مەتلى،
ئاھكى قوۋ ھەكەكەش، ئاھكى سارد، سارد مينا پروۋشەي بەفر،
ئىستا بەفر پروۋشەي دەكات، من پىيەكم لە حەۋشەيە، پىيەكم لە كن
سەبەي عەلادىن كە نىۋان پىرى سوارچاكان پىلكە مەتلى ئاگرەكى ھەيە
كەسك كەسك، كەسكتر لە چاۋە كەسكەكانى پىلكە مەتلى، ئەۋ چاۋانەي
دەتگوت رەنگيان لە قەزۋان ۋەرگرتوۋە، كۆۋەكەشى كە ئەۋەتا لە بن
پەنجەرەكە پىشتى بە دىۋار داۋە، گوتبوۋى: جى جى بەھارى دۆڭە گاۋان
گەۋام، بنە گىيەكم نەدىتەۋە ۋەك چاۋى دايكم كەسك.

چاۋى كۆۋەكەي شتەك لە كەسكايى چاۋى دايكى تىدابوۋ، حەيف دواتر
چاۋەكانى لە دەستدا لە رىۋبانان دەستەكى بە گۆچانەۋە و دەستەكى
لە سەر شانى كۆڭۈلۈك، لە قسان قسەي بە قورئانەكەي بابى گوتوۋە،
قورئانىش ھەستاۋە ھەردوۋ چاۋى كۆۋەكرىدوۋە! لەۋە گەڭە، لە چاۋى
كۆۋەگەڭە، با بزەنن لە زارى دايك چ دەبار، ئەۋ رىژە زارى پىلكە
مەتلى لە دىدى مەۋە لە ئاسمان دەچوۋ، لە دەر پروۋشەي بەفر و لە
ژىر پروۋشەي وشە، تىداما بووم، بچمە حەۋشە و دەست بى بەفر
بەمەۋە، يان لە نزيك سەبەي ئاگر كەسك دانيشم گۆڭ بى قسەي پىلكە
مەتلى رادىرم.

ئىدى پىيەك لە دەر، پىيەك لە ژىر، بىيە ھەمى قسەكانى پىلكە
مەتلى نەژنەۋت، بەلام ئەۋ ھەندەيەي كە بىستم، ئەگەر لەبىرم
ما با، ئىستا كىتەك بىك بوو، قسەكانى ۋى گۆمەك دەبوون، تەن گۆلمەكم
لەۋ گۆمە لە يادە، روۋى قسەي لە پىرى سوارچاكانە:

ئەمەكدارى، تى ئەمەكدارى، چاۋم كزە، بەلام باۋلەكە دەناسمەۋە، تا

ئاستا پاراستووتە..

هەناسە يەکی زوقمی لە پیری سوارچاکا نەوہ:

نە...ن خەرەفاوہ، دە...م ئەو باول و خ...خا و بەردە بخەنە گ...ه کەمەوہ..

لە پلکە مەت...وہ پ...کەوتم، باولە کە هی خەج...ی نەنکە، خەج...ی دایکی بابم، ئەو خەج...یە بابم وا بە ئ...مە دەناساند: ((ژن...کی تا دەستە...ی کە...گەت، رەشتارە ی م...وژی، چاو تر...یی، بر...گو...گەنمی رەژگو...ی، پەنجە شووشوو باریک، کەپوو نەخت...گەورە بە...ام لە کەپووی من جوانتر، قەسپی هە...کەوتبوو، چاو...))

پلکە مەت...، لەگە...ئاودیوکردنی هەر دنکە تەز...ح...ک، رستە یەکی دەگ...، چەند جوان بە پەنجە وردیلە ی سپیکەلە ی ل...چ ت...کەوتوو، دنکە تەز...حی بە دیوی خ...یدا ئاودیو دەکرد، لەوہ جوانتر و شیرینتر لە زاری گو...یەوہ، ئا، زاری لە گو...کی کەم...ک پەژمور دەچوو، لەو زارە ی گو...یەوہ ب...نی رستە ی بە...دەکە ی پیری سوارچاکا ندا دەپژاند، خودایە، چەند هەنگوینی خەج... و باولە کە ی دەگ...ایەوہ، پلکە مەت... پارچە...ە دە...کات...خەج... ب...پیری سوارچاکان بە بووک دەچ...، ئەو باولە لە ناو جیازی بووک...دەبین...، دەیناس...تەوہ، ئەوہ تا دە...:

حەیف ب...ت...خەج...، خ...ت لە ناو گ...ی بانە قەرات...، باولە کەشت لە هەول...ر...، بە پشت سەری م...ردە کەتەوہ، ه...ی، هەین...کل و کلچووک و شانە و نەین...ک و...ت...دا بوو، ئەدی ئ...ستا؟!

پیری سوارچاکان دە...:

حەیف، ئ...ستا تەن....

لەو کاتە بە ناخ...ری گیانم، حەزم چووہ پرووشە ی بەفر...، چوومە حەوشە و دەست و سینگم ب...ئاسمان گرتەوہ، وەیش، ئەو ئاسمانە، چەند چ...د...یە، نابار...ن...، بەفر نابار...ن...، تا ئ...ستا زەوی سپی نەکردووە، شە...ە بەفرمان ناب...، چاو...ی کەویار و فازیل ر...حانەشم ب...ن، نەهاتن، ئەگەر نەهاتن من دەچم، ئاخەر ناکر...، ئاسمان نیازی بەفری هە... و ئ...مە پ...کەوہ نەبین، دەی، تا کەم...بەفر دەکەو...، با بچمەوہ لای زاری پلکە مەت... و بزائم چی ل...دەبار....

پلکە مەت...روو لە پیری سوارچاکان:

ئەر...من ت...نەگە یشتم، گ...ی خەج...، ل...کەوتە بانە قەرات؟

پیری سوارچاکان چی نەگ...ت، دایکم هە...یدای...:

وەک من بزائم لە داخی... بوو، نە یویست کە بە زیندو...تی پ...ی لە سەر سەری داناوہ، بە مردو...تیش پ...بخاتە سەر گ...ه کە ی، دە یویست لەو دوور ب....

پیری سوارچاکان روو لە دایکم:

بەس...، کچم، ئەو کایە ک...نە بە با مەکە.

روو له سا بېتهی خانووش گوتی:

ئاخ! خه جی من، دوو ژنم به سهرت هـنا، برت تـکنه نا، گهر دنمت
ئازاد نه کړد بـت، پـم به بههشت ناکه وـ.

بهـام بام به بیرى بابى هـناوه که دایکى گهر دنى خـش و
ئازاد کړد ووه، به بیریهـناوه پـشه وى بـ:

بمبه نه بانه قهرات، گـتی: قادر کـ گهر دنى تـ و کوـه گچکه کهشم خـش و
ئازاد بـ.

پیری سوارچاکان به بیریهاتوه و گوتی:

وايه، دـته و بهیرم به تـشى گوت:

کوـه گه وره کهم پـویستی به گهر دن ئازادیى من نيه، چوونکـ خـى
بههشتیه.

وه بهیرمد، زـر شاییم به وه هات، که نه که خه جـم بامى خستـ ته رـزى
بههشتیا نه وه.

{ لهو رـژانه، رـژانى گـانـه وى کـان کـان، شوانه گچکه هـ که
ئـستا مووى رهش به سهر و ردـنیه وه نه ماوه، وای گـانـه وى: وه کـ
خه ون دـته و بهیرم، دوو فـرده کای شیشکوتیان خسته سهر پـشتى
هـستر کـ، تهشکه بهـه یان له سهرى راخست، نه نه خه جـ که په کـکى سپى
لـوه پـچرابوو، له ناو جـمـکیان لولدا، به چوار پـنجـ
هـه یانگرت و له سهر پـشت و هـستر و له نـوان هـرد و فـرده
کایه که یان درـژکرد، هـه یان له هـستر کرد، به لای کانی پیاواندا
لـژبوونه وه، که و تمه دوايان، گـانـه میانـه وه، گریام، به یه کـ دوو کـ
شه کر گریا نکردمه وه.. }

پلکه مه تـ، رووى رووه و ده لاقه نـوان ده رگا و په نجره وه رگـانـ و
روو له پیری سوارچاکان:

به من بلـ، ئه و خرخـه چیه له وـ؟

پیری سوارچاکان چی نه گـ، کهس چی نه گـ، وا پـده چوو خـشى چاوهـانـى چ
گـتنى کهس نه بـ، گـتی:

ده یناسمه وه، کوو نایناسمه وه، من نه یناسمه وه کـ ده یناـته وه!

روو له پیری سوارچاکان:

مه گهر تـ..

ناسیه وه، پلکه مه تـ خـخـه شکاوه کهى ناسیه وه، کوو نایناـته وه،
سهربردهى خرخـ وـ له کنه وى یه، پلکه مه تـ خـخـ و گوـى
کـسارانی هـند جوان گـانـه وى، هـه قایه تبـژیش هیچ هـه قایه تـکى وـ
نه گـانـه وى ته وه، حه یف و مه خابن، من شتـکى کهم لهو سهربرده یه
له بهیرماوه، بـجگه له هـندـش منى بـ ده مودوو کهى ده توانم وه کـ وى
بیگـانـه وه، بـیه خوـنـر هـهشتیه کى ئه و تامه ی لـوه رناگرـ که من له
زارى پلکه مه تـ وه وهرمگرت، پلکه مه تـ چیرـکه کهى به شـوه یه کـ

دهگڼايهوه من له گڼانهوهي سهربرده و هه قايه تان نه مبيستبوو، گاځ به ناوي ځي، ځي قسه يده كړد، گاه گوي ك ساراني دهه نايه قسه و له سهر زاري نه وه وه سهربرده مان ده بيست، سالحه كهي كو يشي له بيرنه ده كړد، تاو كيش كه سكه وهك بلي له دووره وه ته ماشاي كړد بن و سهربرده كه بگته وه:

گوي ك ساران و پلكه مه ت له ره شما هاتنه دهر، وهي له و دوو ژنه جوانه، يه كيان هر گو، چ گو كي نه و ئا قاره چاوي هه نايه لبي وان، نه ويدي به چاوه كه سكه كاني به هار كه سكر نيشانده دات، دلي ده گا ان نه و سبيان له من س بهر و تاوه، ج ج س بهره، ج ج هه تاوه، نه و چ و ناچ ئاسمان با بيگرته وه، ئاسمان ج ج په له هوره، په له هوره كان نه نه وه يه قزيان ت كه يي يه كتر بكن، نه نه وه يه پتر لكدي دوور بكه ونه وه، هوره كان له و مگه له مه ه ده چن كه گورك ليدابن، هر سهره مه له ج يي كه وتب، به ننگ ب م، هر به راستي هوره كان له مه ي ئاسمان ده چوون، نه ننگ دهرانن مه ي ئاسمان چيه؟ پيري سوارچاكان ده:

دهزانم، مه ت، دهرانم، من له ئاسمان شوانايه تيم كړدوه، من كه م له قسانم هه ده داي، هه مداي:

با پيره، له ئاسمان شوان هه يه؟ شمشات پيوو؟! وهامي پيري سوارچاكان له ياد نيه، ئ، له زاري پلكه مه ت وه: ناوي گورگ هات، گورگ په يدا نه بت!

نه وه تا نه و دوو ژنه جه له ته پ شه، قسه ځ شه، به دم قسهي ژنانه وه به ناو به هاري دلي ده گا اندا به وه ته واري هه ميشه به هار به كاوه ځ و به نازوه ر ده بن، به بن س بهر و هه تاودا، به ناو گياو گ و خه ز مه و حاجيله و گلي بي ن گو تاودا پ به پ هه ده گه نن، ده گا ان له چاو ته وار له قوو ايي دنيايه.

سالي ئستاي هه ده كهي پيري سوارچاكان و سالحه كهي هه ينه ش له بيرنه كه ين، نه وه تا له پ شيان هوه وهك بهر ځ له ي تر شير غارده دا و ځي له گياگ هه ده سو..

+ژن، نه وش له ماي نه وه خه ونه كي زر ناخ شم ديت - ژن، خه ونی ناخ ش مه گ هوه +نه گ هوه، دم ده ته ق

- ده، بيگ هوه، به ام هه ندهك ځ شي پ وه ربكه.. له خه ون گه، ك له بيري ماوه!

گه يشتينه ك تايي د، ئستا له هه ورازه كه ين، سالحه ك مان دووه، به دوا كه وتووه، هه نكه هه نكيه تي، ده: دايه له ك م بكه، ده م: كو م، ده ست به لچكي كه و كه مه وه بگره، راتده ك شم..

ئاستا دوو ژن و مندا ګه یشته کڅ تایی هوراز، بانیی نرگزان به دیار کهوتووه، بهام تهوار نا، گورګ! وای گورګ! {دوور نیه رګ ئو شوښنه ب که من و بام تووشمان به تووشی گورګهوه بوو، بهام گورګه که ناب همان گورګ ب، چوونک نوان ئو دوو گوګه ک دهزان چەند سا ه! باوه ناکه م گورګ هنده سا ه بژی، خ ته مەنی پلکه مه تی نیه }

ئره به دهستی چپ به سهره ه ډیر کدا ده وان، دهستی شکاوم، و نه بوو، زوو دهستی بگرم و نه هلم ه ډر، ه ډرا، گورګی دیت و ه ډرا، ئوهی گورګی نه دیتب، نازان چەند به سامه، شریش لی ده ترس، پلکه مه تی ده ل: گورګ! خدایه، دواي گورګ ببی.. دایکم که ز له گورګ داخ له ده:

خودا نه ده بوو گورګ بن ته دنیا، دایکت کو ر ب، عوسمانی کو م گورګ زراوی رزانده..

نازانم ک بوو ده یګ: گورګ له ناو که شته کهی نووچ زراو گیانله بهر کی رزانده و ئستاشپوه په یدانه بوه.. دایکم ده:

وای له گورګ، خواش ناو ر ته گورګ! پلکه مه تی ه ډرانی گو ی ک ساران ده گ ر ته وه:

ر باریکه ری، ئو له پشه مه ده یی، سالح کهم دابووه پشه خ م، له مله که سوو اینه وه، گورګی عیزرائیل په یدابوو، ئوه تا له پشمان له نزیك دار قهره قاجه گه وره که قیت قیت راوه ستاوه، من پم دایه سالح کهم، ئو له کشانه وه پی خزی، دهستم بشک، دهستم نه گه یشته دهستی، دیتم بانگر زب وه، له غل ربوونه وه گو م لیه ده:

کچ مه تی، گورګه گورګ..

ئاګام له گورګ ب، سالح کهشم له بیرنه ما، چاو له ری هک ده گ م بمګه یه نه ته بنه بانی د، بګه مه گو ی ک ساران، نازانم ر م دیته وه یان به به غل ر بوونه وه و قوونه خشک گه یشتم، وهی خوایه، ئو خوشکه جوانم ئو نیه ده یی دوو هفته یه مردووه، دهستم راوه شانده، پم راته کاند، فووم له ده موچاوی کرد، خوایه چ بکه م! گو م به سنگیه وه نا، سوپاس خوایه، دی ل ده دا، دی ل ده دات و هه ستو خوستی نیه، گو م له گریان ی سالح که، سر ه ډه ب م، ده یی پنچکه گیایه به ته لانه وه، وای چەند دووره، چەند بنده، نوان ئمه و کو ه که م، عهرد و عاسمانه، گورګم بیرکه و ته وه، ترسام پ بداته سالح که م، هه ناسه م سوار بوو، چاو ده گ م گورګ دیار نیه، پ به ده نگی د ه یهام ل کرد، گورګ ه یهای ل بکه یت ه ډ، ئاه کم

سوار چاکان تەمەنێک پرسیاری کرد و هەستەمکرد حەزیدەکرد وەڵامی درێژ و وردی دەستکەو، بەلام مام کووخوا بە کورتی وەڵامی دەدا یەو، من دواي ئەو تەمەنە چەند پرسیار و وەڵامەکم لەبەرە، نە باب نە دایکیش کە وەک من لەو دانیشتنە دانیشبوون، شتێکی ئەوتێیان لەبەرنیە، بایم ئەوەی لەبەرما بوو کە بابی دەپرس: ئەر، ئێستاش زستانان ئەشکەوتی بەرماڵان وەک جارێان چلوورە دەکات؟!

مام کووخوا دە: وەک جارێانە، پار زستان، بە درێژایی ئەشکەفت، چلوورە گەیشتبوووە عەرد، تانێکی درووستکردبوو، ناو ئەشکەفت نەدەدیت، بەو دەستانەي خەم لە لاوێ سەهەم شکاند و رێیەکم بۆ ناو ئەشکەفت کردەووە.. پیری سوارچاکان دە:

خەزگەم بە خەت، من زۆر جارە ئەوەم کردووە.. پیری سوارچاکان دەپرس: بە من بۆ، تەواو ھاوینان لەگەڵ ئاو چۆنە؟ مام کووخوا:

ئەو ھاوینە ئاوی زۆر کەم کردبوو، پایزەکەي پێش بارین، ئاویکی وای نەما بوو پیری سوارچاکان نەرم دەستی بە سەر بەردی پیرزدا داھێنا و گوتی: بیری بەردی پیرزیش؟! مام کووخوا:

ئەویش، وا بۆوا چەند ساڵێکیتر، چۆنی لەدەبۆ پیری سوارچاکان: ئەگەر وابێ، دنیا روو لە وشکبوونە..

من لەبەرمە نازانم تێ! ئەگەر لەبەرت نیە، وەبەرت دێنمەووە گۆتم، بەستی شەرغە چیرێکی مام حەمەدەمین کە ئێستا مام کووخواي دەبێ، دەگۆتێتەو، چیرێک لەو چیرێکانە: کووخوايەتیەکەي لە دواي رووداوەکەو، هات، لەوێوە هات کە لە هەموو شت کەوت و لە ماڵی برا گەورەکەي کەوت، ئەگەر جاروبار لە بەر ماڵان چووبۆتە بەر بەرخان یان سەردانێکی تەواو کردبۆ، دەنا هەر لە ماڵ و لە سەر کۆسپی دەرگا دادەنیشت و دەییوانیە دنیا..

ئەو پیاوێ پێش رووداوەکە لە لەشووکانی هەردوو بەری بەستی شەرغە بوو، عیدە خودا لە دوو دەوی بدات، وای بەسەرھێنا، عیدە چەند سەر بزنێ دەدزێ، هەینێ پیاوی کووخوا دەبێ، عیدە پیاوێکە، بە دەم و پل، دێ، لە کن کووخواي دێ دزیەکە بە مل مام حەمەدەمیندا دێ، ئەویش دیارە زۆر بۆ دەم و دوو و ناتوانێ لەسەر خێ لا ببات، ئیدی بە ملیا دەبێ، کووخوا هەردەستێ مام حەمەدەمینێ هەینێ و مام کووخواي

ئاستا له دار ده به ست، داره که تا دره نگ مابوو، ناوی به (داری غه در) ریشتبوو، داره که له دهو به ست، بهو چله ی زستانه به گوریس لهو داره ی ده به ستنه وه، کوځا ده ته عیده: لایده، بیکوته، ئه و به سته جی دزی لاینا به ته وه.

عیده به داری روولک وه ریده گه ته، ئه و شه وه مام کوځا له ناو زووقمی زستان به داره وه ده مڼ ته وه، نازانم کیه هاوار به پیری سوارچاکان دڼ، به مام تا ده گات، رڅر ده به ته وه... سبه ی زوو، کوځای گوندی ده:

بڼن، بیکه نه وه، ئه گهر مردووه، فایده نه پش سه یان، ئه گهر زیندووه، پاییب ڼن بیبنمه وه به زیندو تی ده رځواردی سه یانی ده دم...

سه ری خای هه ده گر و ئیدی له هه موو شت ده که و، له وه وه ناوی ده به ته مام کوځا، له بیرمب، کات ڼا شکراده به، مام کوځا به به ریه له دزیه که و عیده ئه وه ی کردووه، کوځای گوند ده م که دنیای ج هشتووه...

ئ، هه نوو که ک به دیار پیری سوارچاکانه وه دانیشتب، باشه! شخه شمل، ئه و پیاوه ی دواتر بیستم شارک به هه موو گه هک و ک ڼا نه کانیه وه هاواریانده کرد:

بژی گهل، هزی گهل

مام ره حمان و شخه شمل

بایم دواتر ده یگ ڼا یه وه که ز ڼر جار به شخه شملی گوتووه:

به لاشه، ئه و حوکمه ته به چه په نارووځ.

ئویش گوتبووی:

ز ڼر جار چه په له گولله کاریگه رتره.

حه یف، شخه شمل دره نگ گه یشت، ئاخر پیری سوارچاکان ئاگای له خای

نه مابوو، یهک ناوی به زاریدا ده هات، ئویش گوئی ک ساران بوو:

ب ڼ نه دووی، بیه ڼنه وه، نه بیبنم، ناب.

وه بیرمد ئه و پیاوه ی گوئی ک ساران ناوی ده ه ڼناو ده یگ:

بیگرن، هات، ده مکوژ...

ئو پیاوه گ تی:

کس بی نیه بچ به دوایدا، چوونک له وه خت م ڼرده که ی خای

به ج هشت، نه ده بوو به جاییب ل.

بایم ده:

به م بایم ده: به ته وه، به یه ده به به ته وه، من ده چمه دووی

ئو ده:

شتی وا نیه، بزانه، بچیه دووی، به ینمان ت کده چ و ناتناسم.

بایم ت داده مڼ، پیه کی ده چ ته پش، پیه کی ده چ ته پاش، بچ،

نهچ! وه بیرمه بایم لی پاییه وه که رگری لانه کات و با بچته
دوای گوئی کساران، بهام ئه وه له کهلی شهیتان نه هاته خوار و
گتی:

ئه و پیرژنه بی نیه سهر به و ما هدا بکاته وه.
دایکیشم ده یگ:

پیا وه که به و شه و شوه، به و دنیا و رانه، بی کو ده چی؟
نایگه یته.

دوا جار بایم بی یاری دوایی خئی دا:
ک تووه ده بی، با بی، دووسبهی ده چم، له بن سه بهری فیه که و
به ینی زنجیری ده با به شدا بی، ده چم و دایه هه مینم بی بایم
ده هه نمه وه.

تا دووسبهی د، سهر له ئاوده ستخانه کانی قوتا بخانه ده ده م، بزانی
له و دنیا چ با سه و..